

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Zakaj proslavljajo nemški liberalci cesarja Jožefa.

Od česko-pruske meje do Jadranskega morja gibljejo se posebno letos nemški liberalci, slavijo uže blizu 100 let mrtvega cesarja Jožefa in mu stavijo iz železa lite podobe na javnih prostorih.

Zakaj? Zato, ker je cesar Jožef prvi v Avstriji tako vladaril, kakor bi tudi sedaj liberalcem najboljše ugajalo. Čudno, pa zakaj niso ga slavili leta 1870, ko so bili na krmilu? Zakaj ne leta 1880, ko je ravno 100 let bilo od one dobe, ko je cesar Jožef po smrti cesarice Marije Terezije vladarstvo prevzel?

Zakaj ravno letos? No, zato, ker se je takrat liberalcem dobro godilo, ter niso potrebovali nobenih takšnih rogovilstev. Leta 1880 pa še niso verovali, da jim je minister grof Taaffe izkopal globok grob. A sedaj sprevidijo, da ne spležejo kmalu na konja, da se jim kot ustavovernim liberalcem bliža politična smrt.

Avstrija krenola je drugo pot. A temu se ustavljajo, kolikor mogoče. Razsajajo, upijajo, žugajo, laskajo, jočejo se in tulijo čem hujše tem boljše. Kakor umirajoči nemirno z rokami in prsti krili okolo sebe, zaletavojo se z zadnjo močjo v ministerstvo grof Taaffejevo, ki začinja vsem narodom avstrijskim biti pravično.

Poprijeli so se toraj slovitega spomina na cesarja Jožefa, ga začeli neizmerno hvaliti, češ: vi gospodje, ki imate sedaj v Avstriji prvo besedo, pogledjte na vzgled slovitega cesarja Jožefa in spoznajte, da ne umete Avstrije prav vladariti, zato pa odstopite in pustite nam zopet do krmila! Toda grof Taaffe se ne gane z mesta, če še tudi 300 podob Jožefovih postavijo. Med nemškimi liberalci je gotovo mnogo takšnih mož, ki so prepričani, da imajo prav ter mislijo, da bode Avstrija brez nemškega liberalizma nesrečna.

Tudi cesar Jožef se je bil iz branja fran-

cozkih knjig: Voltaira, Buffona, Rousseauja, Allamberta itd. navzel tedajšnjega francoskega liberalizma, ter je komaj čakal, da postane vladar in poskusi avstrijske narode osrečiti s vladarstvom po liberalnih načelih. To je razvidno iz njegovih pisem.

On je prisrčno želel blagor svojim narodom. Hotel jih je srečneje napraviti. Toda v sredstvih se je zmotil. Kajti kriva je bila misel, da je v osrečenje narodov treba upliv sv. katoliške vere in Cerkve skrčiti, kriva je bila misel, da je za obstanek Avstrije treba vsem deželam pravice pobrati in na Dunaji centralizacijo ustanoviti, kriva je naposled bila misel, da je Avstrijo mogoče le takrat srečno in uspešno vladariti, ako se vsi nenemški narodi hitrej ko mogoče ponemčijo ali germanizirajo.

Te misli, te nazore je cesar Jožef imel za resnične in blagonosne, ter je celih 10 let na vso moč prizadeval si, da jih povsod v djansko veljavnost uvede. Ali bilo je zastonj. Od Belgije do Erdelskega bilo je vse nezadovoljno; Ogrji so se začeli puntati, na Českem je vrelo, Tirolci so godrnjali, Belgijanci pa cesarske uradnike pregnali in vojake zajeli. V tej stiski se je cesar Jožef obrnil celó do papeža, naj mu pomaga, saj v Belgiji, da bogate dežele ne zgubi. Dalje je dne 28. januarja 1790 preklical svoje naredbe in 3 tedne potem umrl.

Cesar Jožef se je toraj sam moral prepričati, da Avstrije ni mogoče po liberalnih načelih osrečiti z zatirovanjem katoličanstva, s strogo centralizacijo in brezobzirno germanizacijo. Treba je druge poti. Vendar naši nemški liberalci niso prišli in zvečinoma tudi priti nočejo do tega prepričanja. Zato so celih 20 let, ko se jim je leta 1860 posrečilo pritišati do krmila, Avstrijo skušali osrečiti s podobnim trojnim liberalizmom pa zopet ni šlo.

Svitli cesar Franc Jožef so gledé na zunanje in znotranje razmere spoznali, da z nemškimi

liberalci ni mogoče cesarstvo ohraniti mogočno, zadovoljno in srečno.

Zato so poklicali ministra Taaffeja, ki je pomagal pri volitvah za državni zbor nemške liberalce in kričače potisnoli v manjšino. Vsled tega je prenehala prejšnja borba zoper katol. Cerkev, centralizacija ni več tako napeta, kakor pod liberalci, in slovanskim narodom se ne žuga iz Dunaja z brezobzirno germanizacijo.

Naši nemški liberalci pa mislijo, da bodo to dvojno velikansko, nesreč polno skušnjo izbrislali s hvalisanjem tega, kar je cesar Jožef res dobrega dognal. Kmetom je res pomagal, a ne za vsem. Ostali so grajščakom še podložni, dokler se niso z rešitvijo popolnem odkupili v letih 1850—60. Zmote nemških liberalcev o pravem poklici Avstrije so tolike in tako dopričane, da niti blizu misliti več ni, da bi še kedaj kdo resno skušal z njimi računati. Zato so pa tudi z najnovjšim slavljenjem cesarja Jožefa si prav slabo ustregli. Vlada jim sicer otročjega veselja ni hotela kaliti, pa njeni uradniki se nikder niso udeležili službeno, duhovniki tudi ne.

Če je kateri med liberalce smuknil, storil je to na lastno roko. Baron Hackelberg se je nad tem, sicer srečno pri kupci vina, kaj hudo razsrdil: kričaje zakaj se niso vladini organi udeležili. No, ti organi so se zglasili, ko so mu „Cillierco“ konfiscirali, ker je preveč njegovega govora objavila. Le nekateri učitelji in profesorji, zlasti pa celjske gimnazije ravnatelj g. dr. Svoboda se je drznil službeno iti k svečanosti in tudi dijake vlačiti za seboj. Slovenci pa so popolnem izostali, le nekateri nemškutarji so se prištiluli in pomagali zoper sedanjo vrlo ministerstvo rogoviliti. O njih pa velja: odpustite jim, niso vedeli, kaj so delali.

Nemški liberalci slavijo tedaj cesarja Jožefa zato, ker je liberalno vladaril, centraliziral in narode germaniziral, ter mislijo s takšnimi hrupnimi demonstracijami ministerstvu grof Taaffejevemu neprilik delati. Ali to upanje je prazno in vsa demonstracija bo kmalu pozabljena!

Desterniški.

Gospodarske stvari.

Zimska salata.

To salato imenujemo „zimsko“ zavoljo tega, ker se le v poznem poletju poseje in presaja in ker pod milim nebom prezimuje. Imamo dvojno sorto žolto in rujavo. Poslednja je trdnjša in se mrazu bolje v bran postavlja, kakor prva. Če se pa simo tamo nasad zimske salate ne obnese tako, kakor je želeli, ima ta neprilika svoj povod v tem, da so bile sadike za prezimovanje ali prevelike ali premajhne. Ako po dolgi topli jeseni pozna zima nastopi, tako

so se posajene salatne sadike preveč za- in razrastle in ne morejo več zime brez škode prenesti, in lahko pozebejo. Kar se pa tudi takim sadikam rado pripeti, ki so po hladni in kratki jeseni premajhne in preslabe v zimo prišle. Da se tem neprilikam nasproti pride, je treba seme v obrokih od 12—18 dnevov posejati in sicer prvo posejatev konca avgusta. Brž ko najhujši mraz ponehavati začne, se odeja s salate sname, gredice očistijo in vzrahljajo in močno pognojé. Pri ugodnih vremenskih razmerah se more drugo spomlad taka zimska salata najmanj 3—4 tedne prej porezavati, kakor poletna salata, ktere sadike so se še le spomladi sadile.

Francoski sir: fromage de Brie.

Ta sir se visoko obraja pa tudi drago plačuje. Praša se kako se nareja. Toplo mleko izpod krave zjutraj vzame se in s smetano od mleka od poprejšnega večera pomeša in na 30—35° C. segreje. Takemu segretemu mleku se pridene sirišča. Dokler da se mleko do cela vsiri, ostane trdno pokrito. Da se sirovina od sirodke popolnoma odloči, se mora krepko predelati in pregnesti in v podobe stlačiti. Ti kolači ali hlebi so 30 centimetrov široki in po 4 centimetre visoki. Ko se je sirovina v podobe stlačila, se te pokrijejo s pripravno desko in ta s kako težko stvarjo najboljše s snažnimi kameni obloži. Ko se je sirodka odtekla, se siri vzamejo iz podob in v druge jednake podobe vsade, ki so s čistim platnom prekrite. Vsake pol ure se siri nekoliko stisnejo in to stiskavanje toliko krat ponovi, kolikor krat se v 36 urah zgoditi more. Poslednjič se sir še brez platna uro dolgo stiskava in potem ob obeh plateg s soljo vtete, kar se po 24 urah ponovi. Po treh dneh se siri obrišejo in suhi v sod med 10 centimetrov debele plasti iz drobno rezane slame polože. Ta sod se postavi na hladen prostor in tam pusti, da se siri v njem godnjajo, kar se v kakih 6 tednih zgodi. Misli se, da je sir jeseni narejen najboljši, prej ko ne, ker je ob tem času toplota in hlad precej enakomerna.

Sadjerejsko društvo za spodnji Štajer

se je 5. nov. t. l. ustanovilo pri sv. Juriji ob južnej železnici: V ravnateljstvo so izvoljeni gospodje: dr. Ipavio, predsednik, vitez Berks, grajščak, namestnik, V. Jarc, učitelj, tajnik; Praunseis, trgovec, blagajnik; Bizjak (Pečovček), od svitlega cesarja z zlatim križcem obdarovani sadjerejec v Teharskej fari, Franc Lenček, veliki posestnik na Blanici pri Sevnici, in Miha Vošnjak, inženir v Celji, odborniki. Društvena pravila in pristopnice se kmalu natisnejo in razpošljejo. „Slov. Gospodar“ bo de glasilo novemu društvu. Kot ustanovniki so vstopili: g. Fr. Lenček, Miha Vošnjak, dr. Josip Serneč. Pri občnem zboru navzoča bila sta tudi

g. Kalman, ravnatelj vinorejske šole mariborske in potovalni učitelj g. Hanzel.

Slabo z biki oskrbljen je Kozijanski okraj, za 3186 krav je komaj 12 bikov licenciranih. Premije prejeli so: Franc Ivanc v Bučah, J. Stadler pri sv. Petru, A. Pečnik v Koprivnici, Fr. Jazbinšek in Senica v Presečnem in Fr. Zakošek v Wiersteinu.

List za konjerejstvo znani „Pferdezüchter“ objavlja v zadnji številki imena, ki so letos za svoje lepe konje v Radgoni, Lipnici, Ljutomeru, Ptujih, Žavci in Sevnici prejeli premije. „Gospodar“ jih začne prihodnjic objavljati.

Dopisi.

Iz Maribora. (Slovensko društvo) je v odborovej seji 5. nov. pod predsedništvom g. dr. Radaja izvolilo g. dr. Glančnika v podpredsednika in denarničarja, in g. Paul Simona v tajnika. Odborniki pa so gospodje: dr. Dominikuš, dr. Gregorček, Kodela, dr. Al. Gregorič v Ptujih, č. g. Božidar Rajč pri sv. Barbari v Haložah, dr. Josip Serneč v Celjih in dr. Prus v Konjicah, namestnika pa: dr. Mlakar v Mariboru in poslanec g. Fluher pri sv. Petru. Za javnost naj služi sledeče poročilo: Sprejemnice so nam vse pošlje, tiska se jih 1000 in se takoj poverjenikom določijo. Poverjenikov želi društvo delavnic v vsakej župniji spodnje Štajerske in jih marljivo uže nabira pa tudi udov. Teh bode treba, ako hoče društvo tudi rogoviljenju nemškega „Schulvereinu“ zdatno upreti se, kar je odbor storiti sklenol, da ustreže željam od mnogo strani mu najavljenim. Posebnega slov. šolskega društva snovati pa ne kaže in menda treba ni, ker Slov. društvo lahko v okoliš prihaja „Schulvereinu“ če mu le gmotne podpore ne zmanjka. Društvo hoče tudi pomagati, da se slovenske knjižnice, bralna društva osnujejo, kder treba. Dotični narodnjaki so prošeni, naj se zglasijo pri odboru, da se reči precej loti. Sklene se resolucije občnega zbora takoj izvršiti, pa tudi občni zbor sklicati v Savinjskih krajih. Sklene se tudi pritožbo vložiti pri ministerstvu pravosodja zoper to, da sodnje slovenskih tiskovin ne priskrbijo, zapisnike s slovenskimi strankami nemški pišejo in slovenske vloge nemški rešujejo. Priredi se tudi brožurica dr. Jos. Sernečeva o potrebi nemščine in slovensčine ter razdeli med narod, da bode bolje zavarovan zoper zapeljevanja nemških kričačev, in naposled sprejme se resolucija zoper celjsko demonstracijo s cesar Jožefovim spomenikom: „Slovenci štajerski v tem, kako se je v Celjih cesarju Jožefu stavil spomenik, ne vidimo nobene „dynastične“ t. j. preuzvišenej cesarske rodbini koristne svečanosti, ampak obšeman „Parteitagu“ in zlorabljenje

spomina na cesarja Jožefa za demonstracijo proti sedanjej c. k. vladi, ter obžalujemo, da se je celo c. k. gimnazijska mladež posilila k tej političnej slovesnosti, zadovoljno pa pozdravljamo to, da se c. k. uradniki službeno niso udeležili, Slovenci v Celjih in okolici pa izostali.“

Iz Celja. (Kedar ljude besnijo. — Celjski lisjak), je najbolje, da jih pametnjaki na miru pustijo, dokler se prvi sami ne pomirijo. Jednako storili so Slovenci tukaj in v okolici. Naši liberalci, nemčurji in nemškutarji niso smeli na „Parteitagu“ divjati, zato so se skrili za cesar Jožefov spomenik, da se nekoliko potolažijo, da gre z njimi povsod v Avstriji rakovo pot. Slovenci so mirni ostali, niso razsvetili oken, ne ravobesili zastav; nikoli ni bilo tako malo slovenskih kmetov v Celjih, kakor v nedeljo 29. oktobra. Zato so pa nemčurji delali, kar so hoteli: govorili, upijali, zastave razobešali, godli, streljali, peli in pili. Nemške cerkvi so navesili na zvonik 8 črnorudeče-žoltilih prekucskih zastav od l. 1848. Oj, oj! Čujte! Grdo je tudi to, da so gospodje, ki cesarjev kruh jedó in tudi od slovenskih davkeplačilcev živijo, se te demonstracije zoper sedanjo cesarjevo vlado udeležili. Gimnazijski ravnatelj je celo šolsko mladež vlačil k svečanosti. Izmed Slovencev so vlovili nemčurji Lenkota v Levci, da je nekaj slovenskih otrobov zvezal. Nemčurji so toraj demonstracijo završili, a opravili niso nič. Marsikateremu je v pondeljek glava in možnja bolela! Pomniti je pa treba, da so cesarske zastave in boje v Celjih, ki živi mnogo le od c. k. gospode, tokrat bile — bele vrane! — „Cillierca“ je nekdanj psovala na „Gospodarstveno prilogo“ češ, da ni kaj posebnega. No, sedaj sama po njej lovi, za svojega paglavca: „Celjskega lisjaka“ in po sili „Kmetjskega prijatelja“, ter je celo zadnjo številko ponatisnola od besede do besede pa ni črhnila, da jo je „Gospodarju“ vzela in si tako sinčeka s tujim peresjem našemala. To kaže, da je dr. Glantschnigg nezmožen gospodarstvenih sestavkov za kmete pravilno in poljudno spisovati. On zna samo na slovenske domoljube psovati pa v lastno skledo pljuvati. Dostavek uredništva: zoper takšno ponatiskovanje se pritožimo pri kmetijski družbi in če treba pri sodnji.

Od Celja. (Ognjegasci v Vojniku) so pri svitlem cesarji prosili podpore in bili so uslišani. Da so pri slovenskih duhovnikih iskali in dobivali pomoči, ni treba omenjati. Da so tudi drugi darovalci prilagali za sicer človekoljubni namen, zastopi se pač samo ob sebi. Naj bi še pri krščanskih, avstrijskih mislečih in toraj Slovincem pravičnih Nemcih zamogli dobiti denarja, zvedeli smo, da so se v ta namen

obrnili celo do nekega dobrohotnega župnika, ki bi jim naj prošnjo podpiral. Zgodilo se je vse po želji. Toda, ko je bil cesarjev god, se ognjegasci baje niso potrudili priti k „cesarskej meši“; ni jim pa manjkalo priložnosti, vdeleževati se pri demonstraciji ali kljubovanji „liberalnih“ po-sili-nemških Celjanov, kjer je stotnik ali kakor pravijo „hauptmann“ požarne straže vojniške položil venec na spomenik Jožefa II., katerega tako imenovani „liberalci“ ne častijo za tega del, ker je bil cesar, marveč molijo ga samo zavoljo tega, ker je bil nasprotnik pravicam kat. Cerkve in slovanstvu. Kdor kljubuje Cerkvi in draži cesarju vedno zveste Slovence, ravna ob enem zoper očetovsko ljubezen avstrijskega vladarja, ki je že večkrat rekel, da hoče mir imeti med svojimi narodi. Res, skoro nerazumljivo nam postaja obnašanje neke vrste ljudij, živočih v katoliškem cesarstvu avstrijskem. Človek, ki je le v krstnih bukvah zapisan kot kristijan, v življenju pa cerkvi hrbet kaže, je, kakor skušnja spričuje, navadno slab domoljub. Dal Bog, da bi se kaj takega ne moglo reči o naših sicer vrlih Vojničanih in njihovih ognjegascih!

Iz Dobrne. (Šolsko leto.) III. Za pretečeno šolsko leto je deželno-šolski svet uslišal izvzemši enega vse tukajšnje prošnjike, ki so se oglasili za vzpregledanje dolžnosti, obiskovati šolo do 8. leta. Dotični „eden“ je 6 let redno in marljivo hodil srkat šolskega zraka. Oča ga je začetkom zadnjega šolskega leta, še predno je prošnja bila rešena, dal učit rokodelstva, katerega doslje ni opustil. Šolsko vodstvo je tekom minolega šolskega leta dotičnika po postavi vsakih 14 dnij višjim oblastim nanzanjevalo s ostalimi učenci vred, ki iz raznih uzrokov niso redno v šolo prihajali. Na isti način bo se godilo tudi v tekočem šolskem letu, ako se stvar drugače ne zasučē. Učenci, ki so po 6 let obiskovali šolo bodisi redno ali ne in jim je preostali čas vzpregledan, večina teh otrok spoobesi knjige na klin in marsikateri prijatelj mladeži se je že vprašal: Mar bi ne bilo boljše, da bi dete, ki je sicer šolskim terjatvam tekom 6 let zadostilo, bilo prisiljeno še sem ter tje nauke ponavljati? Ko bi bila obveljala od konservativcev v državnem zboru predlagana sprememba postave, bi si stariši, kakor z malimi izjemkami itak skušnja spričuje, gotovo prizadevali otroka 6 let redno pošiljati v šolo, naj mu ne bi bilo treba še dalje kot bivšemu vnamarnežu sedeti vsak dan v učilnici, če ga pač svojevoljno ne pridržijo doma in vsled tega s šolsko gosposko ne pridejo v neprijetno dotiko. Ali postavno: 8 let ali iz milosti: če si se v 6 letih naučil kaj ali nič, bodi zadovoljen! — to je načelo „liberalcev“. Mi pišemo iz skušnje. Sedaj gosposka sme ravnati tako rekoč po svojej volji; postava bi temu

konec storila in odraščeni otroci bi se doma vadili delu, ob enem pa bi ne ostajali brez ponavljalnega šolskega poduka. A katero dete ima čas in voljo, zakaj bi ne hodilo v vsakdanjo šolo, saj smo pri nas tudi že imeli 16letnih učencev. V toto zadevo se ne namenimo globlje spuščati, samo radi bi še pristavili, da je pred kratkim nek učiteljski zbor v Gradci čisto po krivici konservativce zmerjal s „sovražniki“ šole. To je prenaglena sodba. Vsaka stranka namreč ima svoje uzroke za svoje prizadevanje, toda neredkokrat „praksa tepe teorijo“, t. j. včasih se najlepši nauki ne dajo brez škode dejanski izpeljati. Znani nacional-ökonom n. pr. in bivši slovensko-štajerski posestnik dr. Stein je profesor na Dunaji ter mladi svet na vseučilišči ali visokih šolah podučuje o narodnem gospodarstvu. Ni dvombe, da se njegove besede v šolskej izbi ali na papirji velikega „liberalnega“ časnika na videz dobro podajajo, toda on sam je vsled gospodarstvenih spekulacij prišel na kant, njegovo posestvo djali so na boben! Tudi o šoli lahko lepo misliš, pišeš in govoriš, a to v dejanji večkrat ni vredno pišivega boba. Ktero stranko potem takem smemo imenovati „sovražnico“ šoli? Si li v nemškem listu štajerskih učiteljev vidil tiskan predlog, kakor ga je v imenu konservativcev sprožil pravicoljubni nemški poslanec Lienbacher? Pisatelj teh vrstic je v dotičnem časopisu našel obširne govore „liberalnih“ zastopnikov v državnej zbornici, a za pritožbe konservativcev in precej zmerne govore obojne stranke v gospodskej zbornici pa za rešetani predlog ni bilo prostora v učiteljskem glasilu, ki je prezrlo izrek: „Da se resnica prav spozná, za to poslušaj oba zvoná“. Da se konservativci potegujejo za šolo na verskej podlagi, mar ne ravnajo po volji krščanskih starišev, katerim bi „liberalci“ radi otroke zajeli v svojo „brezversko“ mavho? Tudi sedanje ministerstvo želi šolskemu vprašanju po mogočnosti v okom priti. Zatoraj je koncem januarija letošnjega gospodskej zbornici, ki je prvi načrt vrgla pod klop, predložilo nov iz nekih ozirov še boljši načrt za spremembo šolske postave in v prvem paragrafu ali odstavku je postavilo „religiös-sittlich — versko-nravni“ namen vzrejevanja ter šoli hoče s tem dati znovič versko podlago, katero so iste „liberalci“ vzeli, zapisavši v svojo postavo besedo „sittlich-religiös — npravno-verski“. Koliko pač ta izraz pomeni, kadar besedici preobrneš! Nebo in pek el se vojskujeta za toti dve besedi, katerej bi naj se prisodilo prvo mesto. V ostale (26) odstavke so vtaknene določbe, s katerimi je že prejšnje ministerstvo moralo hrapave šolske postave gladiti. Kako bodo vladin načrt obricali, bomo zvedeli menda kje o Božiči. Tako danes ne moreš določno znati, bode li se na podlagi predelane postave začelo prihodnje šolsko leto.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V delegacijah so ministri odgovarjali na razna vprašanja. Tako je minister Kalnoky razložil, da naš cesar niso obiskali italijanskega kralja, ker je laško ministerstvo hotelo, da se vladarja snideta v Rimu, v kar pa naš minister ni dovolil, bržčas zaradi papeža ne. Dalje je povedal, da se je črnogorski knez sicer pritožil zaradi stroškov, katerih so mu delali hercegovski vstaši čez mejo pribegli, vendar ni zahteval nobene odškodnine; zastran Bosne in Hercegovine pa se ni pogajalo nič s Turkom. Vojni minister je potem zagovarjal novo razdelitev vojske v 14 oddelkov ali korov in premeščenje regimentov in oddelkov domov, tako je mogoče vojake blizu tako hitro pod orožje pozvati, kakor na Nemškem. Ogrji tirjajo vojaško akademijo, ki bo oficirje vzgajala in stala enkrat 2 milijona, potem pa vsako leto 180.000 fl. Mi imamo takšno akademijo v Wiener-Neustadtu. — Nemški kmetje spodnje-avstrijski so ministru Taaffeju predložili veliko spomenico, kako bi se naj kmetskemu stanu pomagalo; spomenica zadržava 28 pritožeb in ima 14.280 podpisov; minister jo je prijazno sprejel in kmetom obljubil pomoči. Kar ti kmetje tirjajo, to povdarjajo uže mnogo časa konservativni listi, zlasti pa Slov. Gospodar. Zelo prazno pa je, kar zahtevajo moravski nemški kmetje, od liberalcev za nos vojeni, namreč skoraj ničesar druga, kakor kako bi kmet leži dolgove delal. No, to uže dolgo vemo, da liberalni advokati, poslanci in kričači druga ne vedó. — Državni zbor bode sklican baje 28. novembra. Ljubljanski nemčurji so tako omedleli, odkar jih vlada ne podpira več, da še niti kandidata ne upajo postaviti; župan Graselli bode toraj jednoglasno izvoljen. — Hrvatom je ban Pejačević obečal, da pridejo drugo leto graničarski poslanci v sabor. Hrvatski kmetje so tudi strašno zadolženi, leta 1864 še le 24 milijonov, sedaj pa je uže 55 milijonov vknjiženih. Zagrebško novo poslopje vseučiliščno je dodelano. V Sarajevu bil je žandar Kulač ustreljen, ker je vstašem pomagal. Dolina ob Verbasu je vsled velike povodnji poplavljenjena.

Vnanje države. Zadnje dni mudil se je ruski minister zunanjih zadev, plem. Giers, na Dunaji in se pogovarjal z našim ministrom, tudi brat ruskega carja, veliki knez Vladimir je na Dunaji. Car pa je turškemu sultanu odbil prošnjo zaradi daljnega čakanja na vojno odškodnino, katero je Turčija še dolžna. — Bismark je nekdanj bil pruski poslanec v Frankfurtu in je od ondot Avstriji hudo sovražna pisma pisal svojemu kralju. No sedaj pa jih daje tiskati in objavljati. To ne gre v glavo tistim, ki so veseli zveze med Avstrijo in Nem-

čijo. — V Parizi mudi se ruski bivši minister Ignatijev in skuša na to pripraviti Francoze, da mu izročijo ruske nihiliste, ki na Francosem zavetja iščejo; ruska vlada obeta potem Francoze podpirati zastran Tunisa in Egipta. — Angleški minister Gladstone je Irce vendar malo vtolažil ter jim obeta še več pomoči. V Egipt je pa odposlal lorda Dufferina, da vodi vicekralja tako, kakor bode Angležem ugajalo. Pred vsem bode moral vojsko v Hartum poslati; ker krivi prerok, Mohadi po imenu, baje uže napada mesto. Pravoč je, da ima 80.000 mož seboj. — Iz Rima poročajo, da baje papež Leon nameravajo letos po zimi sklicati občni cerkveni zbor; v Pariz so odposlali novega poslanika, kojega je predsednik republike prijazno sprejel in mu obljubil katoliško vero braniti. — Pri novih italijanskih volitvah je zmagalo 50 kandidatov irredentovcev, to je takšnih, kateri so za to, da Lahi hitrej ko mogoče pograbijo naš Trident, Gorico in Trst. To ne kaže na posebno prijaznost Italijanov do nas, kakor naši liberalni listi vedno lažejo; tudi nekeje tistih lopovov nam v kaznovanje izročiti, ki so v Trst bombe pošiljali. — V Arabiji, v mesti, kojemu pravijo Mekka, razsaja pomor. — Perzijski kralj je ukazal železnico potegniti od Teherana, glavnega mesta, v Rešt, primorsko mesto ob Hvalinskem morji, po katerem vozijo parobrodi v Baku in Astrahan na Ruskem.

Za poduk in kratek čas.

Pravljica o kovači.

Živel je svoje dni kovač, ki je bil precej močne postave. Noč in dan je pridno tolkel po železi v kovačnici, da mu je pot po obrazi tekel, in si je torej v resnici „v potu svojega obraza“ kruh služil. Nekega dne pride h kovaču raztrgan berač, kateremu je le malo cunj pokrivalo suho telo. Kovaču se revež v srce usmili ter mu poda edini svoj plašč, misleč, saj si bodem lahko drugega zaslužil. Drugi dan pride h kovaču sam nebeski angelj in mu pravi: Ne ustraši se me, zakaj jaz sem angelj iz nebes in ti poročam v imenu samega Boga, da ti je dovoljeno si tri reči izvoliti, katere koli hočeš, in sicer zato, ker si iz ljubezni do Boga ubogemu beraču edini svoj plašč podaril. Prestrašeni kovač dolgo premišljuje, kaj bi si izvolil. Ej, nebesa si lahko še tako zaslužim, pravi sam pri sebi, uže vem kaj si hočem izvoliti. Naposled reče angelju: prva reč bodi piščalka, da kedar bodem piskal, bode vse plesalo tako, kakor bodem jaz hotel; druga reč bodi ta: kdor bode se usedel na ono klop pri steni, ta ne bode mogel prej ustati, dokler mu ne dovolim; tretjič pa hočem imeti tako vrečo ali

žakelj, da komur bodem ukazal, ta bode moral vanj smukniti. Angelj mu da te reči in pravi: vse se ti bode po volji godilo, in se povrne v nebesa,

Čez nekoliko časa pride po kovača smrt. „Ljuba smrt, pravi kovač, le malo počakaj, da grem od svoje žene slovo vzet.“ Smrt privoli; kovač pa gre v hišo, vzame piščalko in začne piskati — smrt pa plesati. Ko je uže smrt se morala dolgo sukati, začne prositi rekoč: „o ljubi mož, nehaj piskati, saj ne bodem nikoli več na tebe mislila, marveč te večno na svetu pustila“. Kovač je nehal piskati, smrt je pa bežala v naglem diru naprej. Čez mnogo let pa pride po kovača smrtnjak. „No, zmenoj bodeš pa šel, saj si uže dosta let na zemlji preživel“. Dobro, pa le malo se usedi na ono le klop, saj si se gotovo utrudil od dolgega pota, pravi kovač, jaz pa bodem ta čas od svoje žene slovo jemal.

Ko se je smrtnjak usedel, pravi kovač smeja je: no, sedaj pa le sedi! Čez nekaj časa je hotel smrtnjak ustati pa ni mogel. Milo začne prositi rekoč: „o ljubi mož, dovoli mi zopet ustati, saj se ne bodem nikoli več zmenil za te“. Dovolj mu kovač zopet ustati, in smrtnjak jo pobriše naprej kolikor so ga pete nesle, nezmenivši se nikedar več za kovača. Ko se je kovač uže zelo postaral in imel osivelo glavo, so prišli neki dan sami rogati peklenški po njega. Kar mahoma so ga hoteli zgrabiti, pa on jih prosi rekoč: le toliko časa počakajte, da bom jaz od svoje žene slovo vzela, tečas pa pojdite le na ono črešnjo, ki je zelo polna, in se dobro nazobljite črešenj. Hudiči spležejo na črešnjo, kovač pa prinese iz hiše vrečo in zakriči: hajdi noter! in kakor bi trenil so hudiči bili v žaklji; kovač jih dobro zaveže, vzame najtežje kladivo, in tako neusmiljeno udriha po njih, da cvilijo in tulijo, da je groza. Slednjič se žakelj pretrga, in hudiči jo drug za drugim pobrišejo ven in hitijo nazaj v pekel, kakor bi jih veter nesel.

Več sto let je kovač potem živel na zemlji. Konečno se je silno naveličal tega zemeljskega življenja in je sklenil sam se podati na drugi svet. Premišljeval je, kam bi se podal? V nebesa se ni upal iti, ker si jih ni „izvolil“, v pekel bom šel gledat, je rekel, kako se tam godi. Ko pride pred pekel, potrka s kladivom na peklena vrata. Kmalu pridejo hudiči odpirat, pa zagledavši kovača, ki jih je nekdanj tako strašno tolkel, s silnim krikom zaloputnejo vrata nazaj in tišijo tako močno na nja, da jim kremplji vrata predrejo in zunaj ven prilukajo; a kovač jim s kladivom vse nohtove zakrivi in zabije. Ker v peklu nič ni opravil, se je proti nebesom podal. Prišedši pred nebeska vrata, potrka enkrat, dvakrat s kladivom. Sv. Peter, nebeski vratar, mu pride od-

pirat. „Po kaj si pa prišel gori k nam, mu pravi vratar, ti nimaš nobene pravice do nebes, saj nisi hotel si jih izvoliti; le poberi se kamor hočeš, tukaj ne opraviš nič.“ S solznimi očmi prosi kovač rekoč: „Ako uže ne smem noter iti, vsaj malo naj pogledam v nebesa. Ko mu sv. Peter nekoliko vrata odpre, pogleda kovač po nebesih, pa zapazi na nekem sedeži svoj plašč, katerega je bil nekdanj beraču podaril; urno smukne v nebesa in se usede na svoj plašč. Sv. Peter ga je ven gonil, pa kovač ni hotel iti rekoč: tukaj imam sedaj pravico biti, ker na svojem sedim, — in je ostal v nebesih.

Dragotinovič.

Smešnica 45. Na mestnem plesišču je gospodična jezična piknola nekega trdnega notarja: „zakaj pa se ne ženite, ali se ne upate jedne ženske prerediti?“ Notar jej pa posojeno dobro vrne rekoč: „kakor so sedaj mestne gospe, bi se upal prerediti tri pa oblačiti pač niti jedne ne.“

Razne stvari.

(Svitli cesar) so šoli v Zdolah pri Brežicah darovali 150 fl.

(Odborova seja) družbe duhovnikov se bode obhajala prihodnji četertek, to je, 16. t. m. ob 2 popoldne v knezoškofijski pisarnici, h kateri se vljudno vabijo čč. gg. odborniki.

Predstojništvo.

(Vabilo.) V nedeljo 19. nov. v god svitle cesarice napravi ob treh popoldne katol. pol. društvo v Konjicah zbor. K udeležbi vabi odbor.

(Mariborski župan) znani dr. Reiser je baje zbolel, 4 tedne županovanje odložil in se odpeljal na Dunaj.

(Razletela) je velikanska kanona Uhačijeva pri strelnih skušnjah zunaj Wiener-Neustadta ter ubila stotnika in hudo ranila oberlajtnanta.

(Zunaj Maribora) kder se gre v Leitersberg, se je kokošji barantač Ratušnik vrgel pred hlapon dunajskega vlaka, da bi se umoril, bil je samo na glavi in rokah oškodovan.

(Služba) jetniškega nadzornika je pri okrožnej sodnji celjskeje razpisana do 6. decembra t. l.

(Dražbe) 13. nov. J. Jeranko 375 fl. v Šmariji, 15. nov. Jož. Korber 775 fl. v Celji, 17. nov. Ana Valenčak v Beračah 1438 fl., 22. nov. Blaž Štiberc 2500 fl. na Holmu, 23. nov. Anton Mlinar 309 fl. v Gornjem gradu.

(Mariborske bolenišnice) oskrbnik Bartel je še v preiskavi in vedno več hudih rečij sili na dan. Računi so baje mnogo večji, kakor pa zapisniki pri usmiljenih sestrah kažejo. Nek gospod je baje 30 let vožnje opravljal

zastonj. a deželi se je vendar po 500 fl. na leto zaračunilo.

(V Pekersko šolo) so nemčurji stlačili baje uže 50 otrok, da jih ponemčijo. Kupujejo jim vsa učila, bukve, tablice, papir, peresa itd. Z denarjem tedaj nemčurji množijo številno Nemcev. Jednako delajo v Rači v Gomilске župniji, kder so tudi podobno nemčevalnico odprli 5 novembra t. l. Za učitelja posluje nek Horvatek.

(Monsignor Luka Jeran) ki uže 35 let uraduje znano „Zgodnjo danico“ v Ljubljani, postal je kanonik. Čestitamo!

(Slavni č. g. Andrej Einspieler) obhaja dne 13. novembra t. l. svoj 70. rojstni dan. Bog nam ga še ohrani mnogo let. Koroški Slovencem je še silno potreben. Slava in hvala mu!

(Deželni šolski svet) prestavlja učitelje, ki se mu kot slovenski narodnjaki ova-dijo. Tako je prestavljen g. Kelc pri sv. Barbari v Halozah.

(Vitežki križec) Franc-Jožefovega reda prejela sta č. g. Fr. Juvančič, kanonik, dekan, župnik in zlatomešnik pri Novi cerkvi, in dr. Klofutar, profesor bogoslovja v Ljubljani.

(Pogorel) je Blaž Jeza v Šlapah na Ptujскеj gori.

(V Dravo pal in utonil) je Anton Lambrecht, doma od sv. Duha nad Lučami; nesrečnik je hlode iz Drave vlačil.

(Pijonirov iz Ptuja) je nekaj šlo na Koroško in Tirolsko v pomoč poplavljen-cem. Ziljska dolina je skoraj vsa upustošena, v Dolu je 400 oralov njiv zasutih.

(Slovenski govoriti prepovedal) je nemški „Schulverein“ učitelju Jezerniku v Sladkem vrhu, Cmureške fare, čeravno ste ondi dve tretjinki vseh učencev slovenski.

(Paralelke) osnujejo se pri šolah v Er-nauži, Lučanah in sv. Roprto v Slovenskih go-ricah.

(Ljubljanski „Zvon“) objavlja v 11. zvezku: Pri mrtvaškem sprevedu, Pri pogrebu, Brez doma, Malo življenje, Slovenci za Karola Velikega, Po krivici, Izza mladih let, Godec, Slov. elegija iz preteklega veka, Izgubljena mladost, Bajke in povesi o Gorjancih, Želje, V Valvasorjevem gradu, Kuzovei, Bičarji in skakavci na Slovenskem, Statistične črtice o Kranjskem prebivalstvu, Star srbsko-cirilsk ro-kopis, Dva verza Preširnova, Družba sv. Mo-horja, Archiv für slavische Philologie, Sloven-ski glasnik.

(Umrli) je deželni poslanec M. Lohninger v Mislinji 64 let star. Priselil se je k nam nek-daj iz Dunaja pa Slovencem ni bil prijatelj.

(V spodnjej Polskavi) je g. dr. Do-minkuš ubitega nešel Filipa Trgleca. Pravijo, da ga je ubil brat Valentin Trglec.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. gg.: Caf 21 gl. (ustn. in letn. dpl.), Janžek 70 gld. (ustn. in letn. dpl.), Slatinšek 3 gld., Bezenšek 1 gld., Kramberger M. 1 gld.

(Borlski most) je bil poškodovan in visel na dveh mostnicah, sedaj zopet popravljen.

(Na planini) pri Ljubnem bilo je letos 45 žrebet. Eno je poginalo. Posestnik je dobil 70 fl. odškodnine.

Loterijne številke:

V Gradci 4. nov. 1882:	64, 73, 39, 16, 66.
Na Dunaji „ „	17, 39, 89, 29, 18.
V Temešvaru „ „	75, 84, 46, 78, 54.

Prihodnje srečkanje: 18. novembra 1882

Št. 1256. Učiteljska in podučiteljska služba.

Na petrazredni dečki šoli na Ptujem ste izpraznjeni učiteljska služba s plačo od 700 fl. in podučiteljska služba s plačo 560 fl. event. 420 fl. — Nemškega in slovenskega je-zika zmožni prosilci naj svoje prošnje do 1. pro-sinca 1883 postavnim potem pošljejo krajnemu šolskemu svetu v Ptuj. Muzike večji prosilci imajo predstvo.

Okrajni šolski svet v Ptuji 29. okt. 1882.

1—3

Predsednik.

Štev. 1273.

Učiteljske in podučiteljske službe

se bodo podelile stalno ali začasno na sledečih šolah IV. plačilne vrste:

- a) v Stoprcih (Post Rohitsch) učiteljska služba s prostim stanovanjem;
- b) pri sv. Marjeti (Post Moschganzen) tri-razrednica, učiteljska služba s prosto izbo,
- c) pri sv. Marku poleg Ptuja, dvorazrednica, podučiteljska služba, s prostim stanova-njem. —

Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 20. grudna t. l. dotičnemu krajnemu šols-kemu svetu.

Okrajni šolski svet v Ptuji 29. okt. 1882.

1—3

Prvomestnik.

Ponudba.

Samo za 1000 fl. — nekaj časa se tudi na denar čaka — je dobiti hiša s potrebnim gospodarskim poslopjem. Zraven je 3 orale vrta, travnika in dobrih njiv. Hiša je pri velikej cesti, blizu Brežiškega kolodvora, pripravna za vsako obrtnijo. Več pové lastnik

Franc Zupančič,
v Brežicah (Rann.)

Št. 562.

Učiteljska služba.

Na enorazrednici na Humu (Kulmburg) je izpraznjena učiteljska služba v IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem.

Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 15. grudna t. l. krajnemu šolskemu svetu na Hum (Kulmburg, Post: Friedau.)

Okrajni šolski svet Ormož 30. oktobra 1882.

1—3

Prvomestnik.

Št. 1320.

Učiteljska služba.

Na četirirazrednici okolice Ptujске (Umgebung Pettau) je izpraznjena učiteljska služba v III. plačilni vrsti.

Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 20. grudna t. l. krajnemu šolskemu svetu okolica Ptuj.

Okrajni šolski svet Ptuj 31. okt. 1882.

1—3

Prvomestnik.

Dražba cerkvenega vina.

V sredo 15. novembra se na dražbi prodaja 6 polovnjakov cerkvenega vina v Wurmbergu.

J. Kramberger,

župnik.

Cerkveno vino.

V torek 14. novembra ob 10. uri predpolnevom se bode 7 štrtinjakov letošnjega vina po dražbi prodavalo v cerkveni kleti v Jarenini.

Cerkveno predstojništvo.

Štev. 473.

Učiteljska služba.

Na enorazrednici pri Svetjem poleg Ormoža je izpraznjena učiteljska služba v IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem.

Dostavlja se, da se bode že prihodno spomlad stavilo novo šolsko poslopje, in se bode razširila v enem letu tukajšnja šola v trirazrednico.

Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 1. prosinca 1883 krajnemu šolskemu svetu pri Svetjem (pošta Ormož.)

Okrajni šolski svet Ormožki 21. oktobra 1882.

1—3

Premierstein.

Oženjen orgljar, ki prav dobra spričala ima. želi službo orgljarstva in mežnarije koj sprejeti, ter se priporoči velečast. cerkvenim predstojnikom. Drugo se izve pri župnijskem uradu na Paki (pošta: Frasslau.) 2—3

Ponudba.

Prostovoljno se v Savinjski dolini prodaja **njiv 4 orale, goše I oral 1400⁰** prav lepo pripravno za hmelj, ker se obilno pridela vsako leto te rastline. Več se poizvé pri lastniku

Josef Predovnik,

posestnik v Braslovčah

pošta: Frasslau.

2—2

Služba.

Grajščina v Rogozi, pošta Račje (Kranichsfeld) pri Mariboru sprejme od 1. jan. 1883 naprej pristavnika ali „majerja“. Pristavnik mora biti oženjen, ker ima njegova žena posel gospodinjstva prevzeti. Zavoljo plače itd. imajo se prošniki osebno zglasiti pri oskrbništvu. Tam se sprejmejo tudi 4 oferske rodbine.

2—2

Mužik.

Krčmo v najem

dajem v Bodislavcih. Kdor jo želi dobiti, naj se oglasi pri g. Matevži Gregoriči v Bodislavcih ali pri meni samem.

Ant. Gregorič,

posestnik v Ptuj.

2—3

1—4

Harmonična zvonila

z jarmi vred proti poročtvu, da so dobro vglasbena in iz najfinišne robe.

Zvončke za na steno, zvončke za službo v cerkvi, za 3, 4, 5 glasov po 6, 8, 10 fl. eden. Dalje:

Cerkvene svetilnike

lustre, svetilnice, svetilnike za na steno, kanontablice, masivne iz zmesi zlata podobne po izvrstno okusnih modelih lite, ki se krasno svetijo, kakor bi zlate bile, in so trpežne za več kakor 100 let, solidno delane in jih po nizkej ceni priporočuje

Albert Samassa

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja

v Ljubljani.

Podrobne cenilnice dopošilja brezplačno in franko.